TEMA-CHEIE[1]
Imigrația
Sănătatea și imigrația

(Ultima actualizare: 31.08.2026)

Introducere

Atunci când nevoile de asistență medicală au fost invocate ca o protecție împotriva expulzării, Curtea a considerat că acest lucru poate, în anumite circumstanțe, să atragă aplicarea art. 3 din Convenție.

O încălcare a art. 14 din Convenție, coroborat cu art. 8, ar putea, de asemenea, să intervină atunci când o țară refuză să elibereze un permis de ședere din cauza stării de sănătate a solicitantului (*Kiutin împotriva Rusiei*, 2011).

Principii extrase din jurisprudența actuală

Expulzarea persoanelor grav bolnave:

- În *Paposhvili împotriva Belgiei* (MC), 2016, Curtea a examinat și a clarificat principiile aplicabile în ceea ce privește expulzarea străinilor grav bolnavi în temeiul art. 3. În afara situației de deces iminent avută în vedere în cauza *D. împotriva Regatului Unit*, 1997, hotărârea ulterioară în cauza *N. împotriva Regatului Unit* (MC), 2008, a făcut referire la „alte cazuri cu totul excepționale", care ar putea, într-un astfel de context, să ridice o problemă în temeiul art. 3.
- În *Paposhvili împotriva Belgiei* (MC), 2016, făcând referire la situații privind îndepărtarea unei persoane grav bolnave, Curtea a indicat cum trebuie înțeleasă sintagma „alte cazuri cu totul excepționale" în care:
  - (i) există motive întemeiate de a crede că persoana în cauză, deși neexpusă unui risc iminent de deces, s-ar confrunta cu un risc real;
  - (ii) există un risc din cauza lipsei de tratament adecvat în țara de destinație sau a lipsei de acces la un astfel de tratament;
  - (iii) persoana ar fi expusă unui declin grav, rapid și ireversibil al stării sale de sănătate, având ca rezultat o suferință intensă sau o reducere semnificativă a speranței de viață.

  Aceste situații corespund unui prag ridicat pentru aplicarea art. 3 în cauzele privind îndepărtarea străinilor care suferă de boli grave (*ibid.*, pct. 183).
- Obligația în temeiul art. 3 este îndeplinită, în principal, prin proceduri interne adecvate, care permit examinarea temerilor reclamanților, precum și o evaluare a riscurilor cu care s-ar confrunta aceștia, dacă ar fi returnați în țara de destinație (*ibid.,* pct. 184-185). În cadrul acestor proceduri:

[1] Întocmită de Grefă. Nu obligă Curtea.

Prezenta traducere este publicată cu acordul Consiliului Europei și al Curții Europene a Drepturilor Omului și reprezintă responsabilitatea exclusivă a Institutului European din România.

- (i) reclamanților le revine sarcina de a prezenta probe care să poată demonstra că există motive serioase de a considera că, în cazul punerii în aplicare a măsurii contestate, ei ar risca realmente să fie supuși unui tratament contrar art. 3 (*ibid.*, pct. 186);
- (ii) în cazul în care astfel de probe sunt prezentate, autoritățile statului care efectuează returnarea trebuie să înlăture orice îndoieli cu privire la acestea. Aceste autorități trebuie să ia în considerare consecințele previzibile ale îndepărtării, pentru persoana în cauză, în statul de primire, având în vedere situația generală de acolo și situația sa personală. Impactul îndepărtării asupra persoanei în cauză trebuie apreciat prin compararea stării sale de sănătate înainte de îndepărtare cu modul în care aceasta ar evolua după transferul către statul de primire, luând în considerare factori precum a) aspectul dacă îngrijirea medicală disponibilă, în general, în statul de primire este sau nu „suficientă și adecvată în practică pentru tratamentul bolii reclamantului, astfel încât să se prevină expunerea acestuia la un tratament contrar art. 3”? și b) măsura în care persoana ar avea efectiv acces la o asemenea îngrijire în statul de primire (cheltuielile aferente, existența unei rețele sociale și familiale și distanța care trebuie parcursă pentru a avea acces la îngrijirea necesară, toate fiind relevante în acest sens) (*ibid.*, pct. 187-190);
- (iii) dacă persistă „îndoieli serioase” cu privire la impactul îndepărtării asupra persoanei în cauză, autoritățile statului care efectuează returnarea trebuie să obțină de la statul de primire, ca o condiție prealabilă îndepărtării, „asigurări individuale și suficiente” că un tratament adecvat va fi disponibil și accesibil persoanei în cauză (*ibid.*, pct. 191).

- Nu servește drept etalon nivelul de îngrijire medicală existent în statul care efectuează returnarea; nu este vorba de a stabili dacă îngrijirea medicală în statul de primire ar fi echivalentă sau inferioară celei oferite de sistemul de sănătate din statul care efectuează returnarea. De asemenea, nu poate fi dedus din art. 3 dreptul de a beneficia de un tratament specific, care nu este disponibil pentru restul populației în statul de primire (*ibid.*, pct. 189).
- Faptul că țara terță în cauză este parte contractantă la Convenție nu este decisiv (*ibid.*, pct. 193).
- În *Savran împotriva Danemarcei* (MC), 2021, pct. 133-136, Curtea a confirmat că hotărârea *Paposhvili* a oferit un standard cuprinzător, ținând seama de toate considerațiile relevante în sensul art. 3 din Convenție. Aceasta a clarificat, de asemenea, că criteriul-prag *Paposhvili* ar trebui să fie aplicat în mod sistematic pentru a stabili dacă situația străinului care urmează să fie expulzat intră în domeniul de aplicare al art. 3 [cu trimitere la probele care trebuie prezentate, *Paposhvili împotriva Belgiei* (MC), 2016, pct. 183]. Numai după ce acest prag înalt este atins și, prin urmare, art. 3 e aplicabil, se poate aprecia dacă statul care efectuează returnarea respectă obligațiile care îi revin în temeiul acestei dispoziții, așa cum este enunțată în hotărârea *Paposhvili*. Curtea a subliniat, de asemenea, natura procedurală a obligațiilor statului în cauzele care implică expulzarea străinilor grav bolnavi.
- În *Savran împotriva Danemarcei* (MC), 2021, pct. 137-139, Marea Cameră a clarificat, în continuare, că criteriul *Paposhvili* este relevant și în contextul îndepărtării străinilor cu boli mintale. Într-adevăr, deși se referă la „o persoană grav bolnavă”, standardul nu se limitează la o categorie specifică de boli și poate fi extins la orice categorie, inclusiv la bolile mintale, cu condiția ca situația persoanei bolnave în cauză să intre sub incidența criteriilor *Paposhvili* considerate în ansamblu. Situația persoanei bolnave în cauză ar trebui apreciată pe baza tuturor elementelor criteriului, considerate împreună și privite în ansamblu. Pragul ar trebui să rămână înalt pentru acest tip de cauze (*ibid.*, pct. 147).
- Propunerea de expulzare în țara sa de origine a unei persoane care suferă de o boală gravă, în condițiile în care există îndoieli cu privire la disponibilitatea unui tratament medical adecvat în țara respectivă, poate constitui, de asemenea, o încălcare a art. 8 [*Paposhvili împotriva Belgiei* (MC), 2016, pct. 221-226].

Riscul de sinucidere în caz de îndepărtare:

- Faptul că o persoană, a cărei expulzare a fost dispusă, amenință că se va sinucide nu impune statului să se abțină de la executarea măsurii avute în vedere, cu condiția să fie luate măsuri concrete pentru a preveni realizarea acelor amenințări [*Dragan și alții împotriva Germaniei* (dec.), 2004; *Ovdienko împotriva Finlandei* (dec.), 2005; *Karim împotriva Suediei* (dec.), 2006; *Al-Zawatia împotriva Suediei* (dec.), 2010, pct. 57].
- Aceleași concluzii se aplică și în cazul reclamanților care au avut antecedente de tentative de sinucidere [*Gonciarova și Alekseițev împotriva Suediei* (dec.), 2007; *A.A. împotriva Suediei* (dec.), 2008, pct. 71].

Refuzul de a elibera un permis de ședere din cauza stării de sănătate:

- Soluționarea unei cereri de eliberare a unui permis de ședere pe baza stării de sănătate a solicitantului și a unei clasificări prestabilite a unui întreg grup de persoane vulnerabile, considerate a fi o amenințare la adresa sănătății publice, soluționare care nu este precedată de o apreciere judiciară individualizată a tuturor faptelor relevante, este discriminatorie și încalcă art. 14 coroborat cu art. 8 (*Kiutin împotriva Rusiei*, 2011, pct. 74; *Novruk și alții împotriva Rusiei*, 2016, pct. 108 și 111-112).
- Persoanele seropozitive sunt un grup vulnerabil, cu un trecut marcat de prejudecăți și stigmatizare, iar marja de apreciere a statului este mai restrânsă atunci când optează pentru măsuri care le rezervă membrilor acestui grup un tratament diferențiat (*Kiutin împotriva Rusiei*, 2011, pct. 64; *Novruk și alții împotriva Rusiei*, 2016, pct. 100).
- În lumina unui consens european și internațional covârșitor, orientat către eliminarea restricțiilor în vigoare privind intrarea, șederea și reședința resortisanților străini seropozitivi, care constituie un grup deosebit de vulnerabil, statul pârât trebuie să prezinte motive imperioase sau o justificare obiectivă pentru tratamentul diferențiat al acestora (*Kiutin împotriva Rusiei*, 2011, pct. 65; *Novruk și alții împotriva Rusiei*, 2016, pct. 101 și 111).
- Restricțiile de călătorie sunt esențiale pentru protecția sănătății publice împotriva bolilor foarte contagioase, cu o perioadă scurtă de incubație, care pot fi transmise prin contact ocazional sau prin particule din aer, cum ar fi holera, febra galbenă, SARS și gripa aviară de tip H5N1. Cu toate acestea, excluderea resortisanților străini seropozitivi de la intrarea și/sau șederea într-un stat, pentru a preveni transmiterea HIV, se bazează pe presupunerea că aceștia se vor angaja în anumite comportamente nesigure și că resortisantul nu se va proteja nici el. Aceasta constituie o generalizare, care nu este întemeiată în fapt și nu ține seama de situația individuală (*Kiutin împotriva Rusiei*, 2011, pct. 68; *Novruk și alții împotriva Rusiei*, 2016, pct. 105).
- Refuzul de a reînnoi un permis de ședere pe termen lung al unui migrant, pe motive procedurale formale, pentru că nu a depus un certificat medical care să confirme absența HIV și a altor boli infecțioase, poate constitui, de asemenea, o încălcare a art. 8 (*Haciatrian și Konovalova împotriva Rusiei*, 2021, pct. 27-30).

Detenția persoanelor vulnerabile:

- În temeiul art. 5 § 1, migranții vulnerabili ar trebui să aibă acces la o evaluare a vulnerabilității lor și să fie informați cu privire la procedurile respective (*Abdi Mahamud împotriva Maltei*, 2016, pct. 134-135).
- Detenția migranților vulnerabili nu va fi în conformitate cu art. 5 § 1 lit. f) dacă scopul urmărit prin detenție poate fi atins prin alte măsuri mai puțin coercitive, care impun autorităților naționale să ia în considerare alternative la detenție, având în vedere circumstanțele specifice fiecărei spețe (*Rahimi împotriva Greciei*, 2011, pct. 109, privind un minor străin

neînsoțit; *Yoh-Ekale Mwanje împotriva Belgiei*, 2011, pct. 124, privind o migrantă aflată într-un stadiu avansat al infecției cu HIV).

- Lipsa unor măsuri active și întârzierile în evaluarea vulnerabilității pot fi factori care să genereze îndoieli serioase cu privire la buna-credință a autorităților (*Abdi Mahamud împotriva Maltei*, 2016, pct. 130 și 134).
- Luarea în custodie publică legată de imigrație a persoanelor vulnerabile, cu nevoi specifice de asistență medicală, poate ridica probleme în temeiul art. 3, întrucât se acordă o atenție deosebită condițiilor de detenție, duratei acesteia, vulnerabilităților specifice ale persoanei și impactului detenției asupra acesteia (*Yoh-Ekale Mwanje împotriva Belgiei*, 2011, pct. 91-99; *Mahmundi și alții împotriva Greciei*, 2012, pct. 64-74; *Aden Ahmed împotriva Maltei*, 2013, pct. 91-100; *Abdi Mahamud împotriva Maltei*, 2016, pct. 89).
- Detenția minorilor imigranți ridică probleme deosebite, deoarece copiii, însoțiți sau nu, sunt extrem de vulnerabili și au nevoi specifice (*S.F. și alții împotriva Bulgariei*, 2017, pct. 79). Vulnerabilitatea extremă a unui copil este un considerent primordial și prevalează asupra statutului de imigrant ilegal (*Mubilanzila Mayeke și Kaniki Mitunga împotriva Belgiei*, 2006, pct. 55; *Muskhadzhiyeva și alții împotriva Belgiei*, 2010, pct. 56).
- Copiii au nevoi specifice, legate în special de vârsta lor și de lipsa de independență, dar și de statutul lor de solicitanți de azil. Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului încurajează statele să ia măsuri adecvate pentru a se asigura că un copil care solicită acordarea statutului de refugiat, beneficiază de protecție și de asistență umanitară, fie că este singur sau însoțit de părinții săi (*Abdullahi Elmi și Aweys Abubakar împotriva Maltei*, 2016, pct. 103).
- Măsura luării unei persoane în custodie publică legată de imigrație în vederea expulzării, timp de mai multe săptămâni, împreună cu alte persoane care ar fi putut prezenta un risc pentru sănătatea sa, în absența oricărui argument relevant în acest sens, nu poate fi considerată o măsură care respectă cerințele sanitare de bază (*Feilazoo împotriva Maltei*, 2021, pct. 92).

Condiții de primire a solicitanților de azil, inclusiv a copiilor:

- Condițiile de primire a copiilor care solicită azil trebuie să fie adaptate vârstei lor, pentru a se asigura că aceste condiții nu „creează [...] pentru ei o situație de stres și de anxietate, cu consecințe deosebit de traumatizante” [*Tarakhel împotriva Elveției* (MC), 2014, pct. 119].

Exemple notabile

Expulzarea persoanelor grav bolnave:

- *N. împotriva Regatului Unit* (MC), 2008: privind expulzarea unei paciente cu HIV, care nu era grav bolnavă, în Uganda, unde accesul acesteia la un tratament medical adecvat era incert (pct. 46-51; neîncălcarea art. 3);
- *Paposhvili împotriva Belgiei* (MC), 2016: privind propunerea de expulzare a unei persoane care suferea de o boală care pune viața în pericol, o leucemie limfocitară cronică, în Georgia, în condițiile în care existau îndoieli cu privire la disponibilitatea unui tratament medical adecvat în statul respectiv. În lipsa oricărei evaluări de către autoritățile naționale a riscului cu care se confrunta reclamantul, în lumina informațiilor privind starea sa de sănătate și existența unui tratament adecvat în Georgia, informațiile de care dispuneau acele autorități erau insuficiente pentru a concluziona că reclamantul, în caz de expulzare, nu ar fi expus unui risc real și concret de tratament contrar art. 3 (pct. 194-206; încălcarea art. 3);
- *Savran împotriva Danemarcei* (MC), 2021: privind expulzarea unei persoane cu schizofrenie în țara sa de origine, Turcia. Deși agravarea simptomelor sale psihotice putea să ducă la

„comportamente agresive" și la „un risc semnificativ mai mare de infracțiuni împotriva altor persoane", aceste efecte nu puteau fi descrise ca „provocând suferințe intense" reclamantului însuși. În special, nu s-a demonstrat niciun risc ca reclamantul să se vatăme pe sine însuși (pct. 140-148; neîncălcarea art. 3);

- *D. împotriva Regatului Unit*, 1997: privind propunerea de îndepărtare a unui străin pe moarte, care suferea de SIDA, în țara sa de origine (St Kitts), unde nu avea cazare, familie, sprijin moral sau financiar și nici acces la tratament medical corespunzător (pct. 46-54; încălcarea art. 3).

Riscul de sinucidere în caz de îndepărtare:

- *Dragan și alții împotriva Germaniei* (dec.), 2004; *Al-Zawatia împotriva Suediei*, 2010: privind decizia de a expulza niște străini a căror stare de sănătate reprezintă un motiv de îngrijorare și care au recurs la amenințări cu sinuciderea credibile(*Ibid.*, pct. 57-58 ; inadmisibilă).

Refuzul de a elibera un permis de ședere din cauza stării de sănătate:

- *Kiutin împotriva Rusiei*, 2011: privind diferența de tratament aplicat unui străin seropozitiv, în ceea ce privește cererea sa de acordare a unui permis de ședere. Reclamantul făcea parte dintr-un grup deosebit de vulnerabil, excluderea sa nu s-a dovedit a avea o justificare rezonabilă și obiectivă, iar dispozițiile legislative contestate nu lăsau loc pentru o evaluare individualizată (pct. 67-74; încălcarea art. 14, coroborat cu art. 8).

Detenția persoanelor vulnerabile:

- *Muskhadzhiyeva și alții împotriva Belgiei*, 2010: privind condițiile de detenție, într-un centru de tranzit cu regim închis, a patru copii mici (cu vârste cuprinse între șapte luni și șapte ani) cu probleme de sănătate, însoțiți de mama lor, timp de peste o lună, în așteptarea îndepărtării lor (pct. 55-63; încălcarea art. 3);
- *Yoh-Ekale Mwanje împotriva Belgiei*, 2011: privind eșecul autorităților de a lua mai devreme toate măsurile așteptate, în mod rezonabil, de la acestea pentru a proteja sănătatea unei deținute aflate într-un stadiu avansat de infectare cu HIV și pentru a preveni înrăutățirea stării sale (pct. 91-99; încălcarea art. 3), și absența unei legături între detenție și scopul de a asigura îndepărtarea din țară a străinei respective [pct. 121-125; încălcarea art. 5 § 1 lit. f)];
- *Kanagaratnam și alții împotriva Belgiei*, 2011: privind expunerea de către autorități a unor minori străini, însoțiți de mama lor și aflați în detenție într-un centru cu regim închis, la sentimente de anxietate și inferioritate, cu riscul de a compromite, în deplină cunoștință de cauză, dezvoltarea lor (pct. 68; încălcarea art. 3), precum și plasarea copiilor într-un centru cu regim închis destinat imigranților ilegali adulți, în condiții nepotrivite pentru vulnerabilitatea extremă a minorilor (pct. 87-88; încălcarea art. 5 § 1);
- *Popov împotriva Franței*, 2012: privind condițiile de detenție, timp de cincisprezece zile, a unor copii însoțiți într-un mediu destinat adulților, cu o prezență puternică a poliției, fără activități care să îi țină ocupați, toate acestea fiind combinate cu suferința părinților lor, condiții în mod clar inadecvate vârstei lor (pct. 102-103; încălcarea art. 3);
- *Mahmundi și alții împotriva Greciei*, 2012: privind condițiile precare de detenție, timp de treisprezece zile, a unei femei însărcinate în opt luni, în așteptarea expulzării (pct. 64-74; încălcarea art. 3);
- *Aden Ahmed împotriva Maltei*, 2013: privind condițiile precare de detenție a unui străin cu o sănătate fragilă, pentru o perioadă de paisprezece luni și jumătate (pct. 91-100; încălcarea art. 3);
- *Abdi Mahamud împotriva Maltei*, 2016: privind condițiile precare de detenție a unei străine aflate într-o poziție vulnerabilă ca urmare a stării sale de sănătate (pct. 89-90; încălcarea

art. 3) și a celor câteva luni de detenție în asemenea condiții, din cauza întârzierilor în evaluarea vulnerabilității sale (pct. 134-135; încălcarea art. 5 § 1);

- *A.B. și alții împotriva Franței*, 2016: privind constrângerile inerente detenției, deosebit de dificile pentru copiii mici, și condițiile de organizare a centrului, care împreună i-au produs, în mod inevitabil, anxietate copilului reclamantului (însoțit). Durata scurtă permisă în ceea ce privește luarea în custodie publică a unui copil a fost depășită în cazul copilului de patru ani, ținut în asemenea condiții timp de optsprezece zile (pct. 113-115; încălcarea art. 3);
- *S.F. și alții împotriva Bulgariei*, 2017: privind condițiile deplorabile de detenție a unor minori însoțiți, pe o durată de treizeci și două până la patruzeci și una de ore, condiții care i-au afectat în mod considerabil, atât fizic, cât și psihic, și care trebuie să fi avut efecte deosebit de grave asupra celui mai tânăr reclamant, care avea vârsta de un an și jumătate (pct. 84-93; încălcarea art. 3);
- *H.A. și alții împotriva Greciei*, 2019: privind detenția minorilor neînsoțiți în diferite secții de poliție, fapt care i-ar fi putut face să se simtă izolați de lumea exterioară, cu consecințe potențial negative pentru bunăstarea lor fizică și morală (pct. 168; încălcarea art. 3);
- *Moustahi împotriva Franței*, 2020: privind aceleași condiții de detenție a unor minori neînsoțiți, în vârstă de trei și cinci ani, ca și cele ale adulților reținuți în același timp, într-un centru de detenție pe termen scurt, la sediul unei secții de poliție, copiii fiind separați de orice membru al familiei lor și niciun adult nefiind desemnat să aibă grijă de ei (pct. 66-67; încălcarea art. 3);
- *R.R. și alții împotriva Ungariei*, 2021: privind condițiile de viață într-o zonă de tranzit, condiții care depășesc pragul de gravitate pentru o persoană cu cerere repetată de azil, care nu a putut obține suficiente alimente, pentru o femeie gravidă vulnerabilă și copii, având în vedere durata prelungită a izolării timp de aproape patru luni (pct. 58-65; încălcarea art. 3);
- *Feilazoo împotriva Maltei*, 2021: privind expunerea reclamantului la riscuri pentru sănătate prin plasarea sa inutilă, cu noii sosiți, în carantină pentru COVID-19 (pct. 92; încălcarea art. 3);
- *Nikoghosyan și alții împotriva Poloniei*, 2022: privind plasarea automată în detenție a unor solicitanți de azil, o familie formată din adulți și copii, pentru o perioadă de șase luni, fără o evaluare aprofundată și individualizată a situației și nevoilor specifice. Faptul că minorii au fost reținuți a necesitat mai multă promptitudine și diligență din partea autorităților [pct. 66-89; încălcarea art. 5 § 1 lit. f)];
- *N.B. și alții împotriva Franței*, 2022: privind cele paisprezece zile de detenție administrativă, în așteptarea îndepărtării, a unui resortisant străin în vârstă de opt ani, însoțit de părinții săi, într-un centru inadecvat (pct. 47-53; încălcarea art. 3);
- *H.M. și alții împotriva Ungariei*, 2022: privind condițiile de viață, timp de peste patru luni, ale unei femei însărcinate, vulnerabile, și ale copiilor săi, condiții care au depășit pragul de gravitate (pct. 17-19; încălcarea art. 3);
- *Darboe și Camara împotriva Italiei*, 2022: privind plasarea unui minor într-un centru de primire pentru adulți, în condiții inadecvate, pentru o perioadă de peste patru luni, și care a fost supus unei proceduri privind evaluarea vârstei fără a beneficia de garanții procedurale minime, cu încălcarea art. 8 (pct. 174-183; încălcarea art. 3);
- *Hafeez împotriva Regatului Unit* (dec.), 2023: privind riscul unor condiții de detenție necorespunzătoare din cauza pandemiei de COVID-19, în cazul extrădării unui bărbat în vârstă de șaizeci de ani, cu probleme de sănătate, în Statele Unite ale Americii (pct. 68; inadmisibilă).

Condițiile de primire a solicitanților de azil cu probleme de sănătate, după transferurile efectuate în temeiul Regulamentului Dublin:

- *A.S. împotriva Elveției*, 2015 (pct. 35-38); *A.M. împotriva Elveției* (dec.), 2015 (pct. 20-21); *Ali și alții împotriva Elveției și Italiei* (dec.), 2016 (pct. 36-37): privind transferul din Elveția în Italia al solicitanților de azil adulți, inclusiv al celor care necesitau tratament medical, dar care nu erau grav bolnavi (neîncălcarea art. 3 / inadmisibile);
- *A.T.H. împotriva Țărilor de Jos* (dec.), 2015: privind transferul din Țările de Jos în Italia al unei mame singure care solicita azil, seropozitivă, cu un copil minor (pct. 35-42; inadmisibilă);
- *Ojei împotriva Țărilor de Jos* (dec.), 2017: privind transferul din Țările de Jos în Malta al unui adult solicitant de azil, care primea tratament psihiatric (pct. 33-44; inadmisibilă).

Reclamanții cu o sănătate mintală precară:

- *Tehrani și alții împotriva Turciei*, 2010: privind îndoielile cu privire la starea psihică a reclamantului, într-o cauză în care acuzațiile se refereau la posibilul risc de deces sau de rele tratamente în cazul expulzării în Iran (pct. 53-57; respingerea solicitării de retragere a cererii);
- *Azzaqui împotriva Țărilor de Jos*, 2023: privind revocarea unui permis de ședere al unui migrant stabilit de mult timp acolo, care suferea de o boală psihică, și impunerea unei interdicții de intrare pe teritoriu, pe o durată de zece ani, ca urmare a unor infracțiuni săvârșite cu violență, în pofida progreselor sale după ani de internare într-o clinică unde era ținut în custodie (pct. 42-63; încălcarea art. 8).

Recapitularea principiilor generale

- Pentru o recapitulare a principiilor generale privind expulzarea persoanelor grav bolnave, a se vedea *Paposhvili împotriva Belgiei* (MC), 2016 (pct. 172-193); și *Savran împotriva Danemacei* (MC), 2021 (pct. 124-139).
- Pentru o recapitulare a principiilor generale privind refuzul de a elibera un permis de ședere din cauza stării de sănătate, a se vedea *Kiutin împotriva Rusiei*, 2011 (pct. 64-74); și *Novruk și alții împotriva Rusiei*, 2016 (pct. 100-112).

Trimiteri suplimentare

Ghiduri privind jurisprudența:

- Ghid privind art. 5 – Dreptul la libertate și la siguranță
- Ghid privind art. 8 – Dreptul la respectarea vieții private și de familie
- Ghid privind imigrația

Alte trimiteri:

Publicații comune ale CEDO și FRA:

- Manual de drept european în materie de azil, frontiere și imigrație, ediția 2020

Izvoare ale dreptului internațional:
Organizația Națiunilor Unite

- Art. 22 din Convenția cu privire la drepturile copilului (1989)

Consiliul Europei

- Art. 11 din Recomandarea Rec(2003)5 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind măsurile de detenție a solicitanților de azil, 16 aprilie 2003
- Art. 4 și 9.2.7 din Rezoluția 1707 (2010) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei privind detenția solicitanților de azil și a migranților ilegali în Europa, 28 ianuarie 2010
- Art. 9.2., 10.1.2. și 12 din Recomandarea 1985 (2011) a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind copiii migranți fără acte de identitate aflați în situație de ședere ilegală: un motiv real de îngrijorare, 7 octombrie 2011

Uniunea Europeană

- Art. 29 din Directiva 2004/83/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate
- Art. 5, 11.1., 13, 17.2.-17.4., 19, 20.5. și 23.4. din Directiva 2013/33/UE din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (reformare)

PRINCIPALELE TRIMITERI JURISPRUDENȚIALE

Hotărâri de principiu:

- *N. împotriva Regatului Unit* (MC), nr. 26565/05, CEDO 2008 (neîncălcarea art. 3);
- *Kiutin împotriva Rusiei*, nr. 2700/10, CEDO 2011 (încălcarea art. 14 coroborat cu art. 8);
- *Tarakhel împotriva Elveției* (MC), nr. 29217/12, CEDO 2014 (extrase) (încălcarea art. 3);
- *Novruk și alții împotriva Rusiei*, nr. 31039/11 și alte 4, 15 martie 2016 (încălcarea art. 14 coroborat cu art. 8);
- *Paposhvili împotriva Belgiei* (MC), nr. 41738/10, CEDO 2016 (încălcarea art. 3; încălcarea art. 8);
- *Savran împotriva Danemarcei* (MC), nr. 57467/15, 7 decembrie 2021 (neîncălcarea art. 3; încălcarea art. 8).

Alte cauze:

- *D. împotriva Regatului Unit*, nr. 30240/96, Rapoarte 1997-III (încălcarea art. 3);
- *Dragan și alții împotriva Germaniei* (dec.), nr. 33743/03, 7 octombrie 2004 (art. 3: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Ovdienko împotriva Finlandei* (dec.), nr. 1383/04, 31 mai 2005 (art. 3 inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Karim împotriva Suediei* (dec.), nr. 24171/05, 4 iulie 2006 (art. 3: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Mubilanzila Mayeke și Kaniki Mitunga împotriva Belgiei*, nr. 13178/03, CEDO 2006-XI (încălcarea art. 3);
- *Gonciarova și Alekseițev împotriva Suediei* (dec.), nr. 31246/06, 3 mai 2007 (art. 3: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *A.A. împotriva Suediei* (dec.), nr. 8594/04, 2 septembrie 2008 (art. 2; art. 3: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Muskhadzhiyeva și alții împotriva Belgiei*, nr. 41442/07, 19 ianuarie 2010 (încălcarea art. 3);
- *Tehrani și alții împotriva Turciei*, nr. 32940/08, 41626/08 și 43616/08, 13 aprilie 2010 (respingerea solicitării de retragere a cererii);
- *Al-Zawatia împotriva Suediei* (dec.), nr. 50068/08, 22 iunie 2010 (art. 3: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Rahimi împotriva Greciei*, nr. 8687/08, 5 aprilie 2011 [încălcarea art. 5 § 1 lit. f)];
- *Kanagaratnam și alții împotriva Belgiei*, nr. 15297/09, 13 decembrie 2011 (încălcarea art. 3; încălcarea art. 5 § 1);
- *Yoh-Ekale Mwanje împotriva Belgiei*, nr. 10486/10, 20 decembrie 2011 [încălcarea art. 3; încălcarea art. 5 § 1 lit. f)];
- *Popov împotriva Franței*, nr. 39472/07 și 39474/07, 19 ianuarie 2012 (încălcarea art. 3);
- *Mahmundi și alții împotriva Greciei*, nr. 14902/10, 31 iulie 2012 (încălcarea art. 3);
- *Aden Ahmed împotriva Maltei*, nr. 55352/12, 23 iulie 2013 (încălcarea art. 3);
- *A.S. împotriva Elveției*, nr. 39350/13, 30 iunie 2015 (neîncălcarea art. 3);
- *A.M. împotriva Elveției* (dec.), nr. 37466/13, 3 noiembrie 2015 (art. 3: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *A.T.H. împotriva Țărilor de Jos* (dec.), nr. 54000/11, 17 noiembrie 2015 (art. 3: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);

- *Abdi Mahamud împotriva Maltei*, nr. 56796/13, 3 mai 2016 [încălcarea art. 3; încălcarea art. 5 § 1 lit. f) în ceea ce privește prima perioadă de detenție a reclamantei; încălcarea art. 5 § 1 lit. f) în privința celei de-a doua perioade de detenție a reclamantei];
- *A.B. și alții împotriva Franței*, nr. 11593/12, 12 iulie 2016 (încălcarea art. 3);
- *Ali și alții împotriva Elveției și Italiei* (dec.), nr. 30474/14, 4 octombrie 2016 (art. 3: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Abdullahi Elmi și Aweys Abubakar împotriva Maltei*, nr. 25794/13 și 28151/13, 22 noiembrie 2016 (încălcarea art. 3);
- *Ojei împotriva Țărilor de Jos* (dec.), nr. 64724/10, 14 martie 2017 (art. 3: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *S.F. și alții împotriva Bulgariei*, nr. 8138/16, 7 decembrie 2017 (încălcarea art. 3);
- *H.A. și alții împotriva Greciei*, nr. 19951/16, 28 februarie 2019 (încălcarea art. 3);
- *Moustahi împotriva Franței*, nr. 9347/14, 25 iunie 2020 (încălcarea art. 3);
- *R.R. și alții împotriva Ungariei*, nr. 36037/17, 2 martie 2021 (încălcarea art. 3);
- *Feilazoo împotriva Maltei*, nr. 6865/19, 11 martie 2021 (încălcarea art. 3);
- *Haciatrian și Konovalova împotriva Rusiei*, nr. 28895/14, 13 iulie 2021 (încălcarea art. 8);
- *Nikoghosyan și alții împotriva Poloniei*, nr. 14743/17, 3 martie 2022 [încălcarea art. 5 § 1 lit. f)];
- *N.B. și alții împotriva Franței*, nr. 49775/20, 31 martie 2022 (încălcarea art. 3);
- *H.M. și alții împotriva Ungariei*, nr. 38967/17, 2 iunie 2022 (încălcarea art. 3);
- *Darboe și Camara împotriva Italiei*, nr. 5797/17, 21 iulie 2022 (încălcarea art. 3);
- *Hafeez împotriva Regatului Unit* (dec.), nr. 14198/20, 28 martie 2023 (art. 3: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Azzaqui împotriva Țărilor de Jos*, nr. 8757/20, 30 mai 2023 (încălcarea art. 8).